

Študentská vedecká aktivita

Meranie podnikateľského prostredia mesta

Bc. Ján Kulich

Sekcia: Verejná ekonomika a regionálny rozvoj

Konzultant: Ing. Kamila Borseková, PhD.

Banská Bystrica

2017

ÚVOD

Problematika kvality podnikateľského prostredia je rozsiahly a stále otvorený problém. O sľubovaných zlepšeniach sa stále len rozpráva, prieskumy však ukazujú niečo iné. Konkurencieschopnosť Slovenska zaznamenala mierny rast, napriek tomu sme stále jednou z najhorších krajín v EÚ. Stávame sa lacnou pracovnou silou pre nadnárodné automobilové spoločnosti a ich počet na Slovensku stále rastie. Zároveň rastie povesť Slovenska ako krajiny, ktorej korupcia trhá prvé priečky v svetovom rebríčku. Indexov a rebríčkov hodnotiacich podnikateľské prostredie na národnej úrovni je naozaj veľké množstvo a vytvoriť si z týchto reportov obraz o súčasnom stave nie je zložité. Z pohľadu študenta vysokej školy je úloha ovplyvniť podnikateľské prostredie na národnej úrovni priveľkým sústom. Preto sa táto práca zameriava na najnižšiu úroveň verejnej správy na Slovensku, mestá. Samosprávy majú nástroje, ktorými môžu ovplyvňovať podnikateľské prostredie na ich území. Ich správne využitie môže mať veľký dopad na rozvoj podnikateľských aktivít, a tým nemyslíme len veľké zahraničné investície. Či už sa jedná o vecné alebo finančné nástroje, aktivity na zviditeľnenie a posilnenie samosprávy v konkurenčnom prostredí. Každý z nich má potenciál pre rozvoj podnikateľského prostredia. Ich využitie nie je univerzálne, každé územie má jedinečné podmienky na ktoré vplývajú rôzne faktory. Nie je možné určiť všeobecnú štruktúru týchto nástrojov a už vôbec nie je možné očakávať vo všetkých mestách rovnaký pozitívny efekt. Práve k tomu by mala pomôcť analýza podnikateľského prostredia mesta, ktorú v tejto práci vytvoríme. Cieľom tejto práce je vytvoriť agregovaný index podnikateľského prostredia mesta, vytvorený z analýzy vybraných indexov podnikateľského prostredia na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Primárny prieskum je zameraný na špecifický segment mladých začínajúcich podnikateľov. Objektom skúmania je mesto ako subjekt a predmetom výskumu je podnikateľské prostredie. Experimentálne tento index aplikujeme v prostredí mesta Zvolen. Výsledkom práce bude model indexu podnikateľského prostredia aplikovateľný na miestnej úrovni, ako možný odrazový mostík pre ďalší výskum.

1. PRÍSTUPY K MERANIU KONKURENČNÉHO A PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Podnikateľské prostredie je všetko, čo obklopuje daný ekonomický subjekt. Jurčíková (2006) ho charakterizuje ako podmienky, ktoré ovplyvňujú podnikateľský proces od formovania po vykonávanie podnikateľských aktivít. Tieto podmienky môžeme rozdeliť na právne, politické, hospodárske, etické, kultúrne, inštitucionálne a technologické. Pod vplyvom globalizácie a multikulturalizmu vytvorili hustú sieť vzťahov a faktorov, ktoré priamo alebo nepriamo pôsobia na jednotlivé subjekty v danom prostredí. Podnikateľské prostredie môžeme teda charakterizovať aj ako všetko to, čo môže podnik sám ovplyvniť alebo to, čo sa nachádza mimo hraníc ekonomického a technického systému, ktorým podnik je (Synek a Kislingerová, et al, 2010). Prostredie vedie subjekty k určitým vzorcom správania, ovplyvňuje ich zámery a spôsoby ako ich dosiahnuť. Môžeme tvrdiť že podnikateľské prostredie má silný vplyv na jednotlivé subjekty avšak vplyv subjektov na prostredie je obmedzené.

Kvalitné podnikateľské prostredie je predpokladom dlhodobého udržateľného ekonomického rastu, rozvoja podnikania a zvyšovania konkurencieschopnosti. Tieto činitele sa v širšom kontexte odrážajú aj na životnej úrovni obyvateľstva. Podnikateľské prostredie Slovenska je neustálym predmetom kritiky. Podvody, korupcia, tunelovanie, podozrivé verejné zákazky, daňové úniky, nekalé správanie sa podnikateľských subjektov, porušovanie zmlúv, obchádzanie zákona, nedodržiavanie záväzkov. Aj tieto problémy negatívne vplývajú na podnikanie na našom území (Jenčíková, 2007). Podľa indexu PAS sa podnikateľské prostredie na Slovensku naďalej zhoršuje. Najväčší pokles, a najväčšie problémy, zaznamenali položky „uplatňovanie princípu rovnosti pred zákonom“, „funkčnosť politického systému v štáte“ a „funkčnosť súdnictva a vymáhateľnosť práva“ (IPP, 4. kvartál 2016).

Prístupov k hodnoteniu podnikateľského prostredia je naozaj veľa. Všetky indexy, nástroje, hodnotenia sa od seba líšia či už svojou konštrukciou, metodológiou, údajmi, zdrojmi atď. Kvôli tomu sa delia z rôznych hľadísk, podľa predmetu merania, zvolených veličín alebo subjektov. Kritériá rozdielnych prístupov k meraniu kvality podnikateľského prostredia sú konštrukcia indexu, charakter údajov a zdroje údajov. V nasledujúcej tabuľke je stručné členenie indexov podnikateľského prostredia podľa Jenčíkovej (2007).

Členenie indexov podnikateľského prostredia	
Unikátne	sledujeme výhradne zvolený účel a údaje sú získavané prieskumom
Kompozitné	sú odvodené už od existujúcich prieskumov a indexov, poskytujú viac informácií, problémy so zlučiteľnosťou vstupov
Objektívne	vyčísľované z objektívnych merateľných údajov
Subjektívne	vytvorené na základe subjektívnych názoroch respondentov, problémom je objektívna kvantifikácia niektorých premenných
Expertné	danú krajinu hodnotia experti z vonku
Domáce	hodnotené domácimi respondentmi, ktorí majú viac informácií o domácom prostredí, výsledky sú menej vhodné pre medzinárodné porovnávanie

Zdroj: vlastné spracovanie, podľa: Jenčíková 2007

Niektoré faktory však majú tieto indexy spoločné alebo veľmi podobné. Prevažná väčšina meraní prebieha na národnej úrovni a obsahuje faktory, ktoré sa na miestnej úrovni nedajú zmerať. Našou úlohou je jednotlivé vybrané hodnotenia analyzovať a vybrať spomedzi všetkých položiek tie, ktoré sú aplikovateľné a významné pre miestnu úroveň.

2. ANALÝZA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA NA ÚROVNI MIEST

V prechádzajúcej kapitole sme priblížili charakteristiku podnikateľského prostredia, jeho význam a vplyv na podnikanie, resp. podnikateľské subjekty. Opísali sme jednotlivé prístupy k meraniu podnikateľského prostredia. Z dostupných indexov a nástrojov vyselektujeme najznámejšie z nich na národnej úrovni a doplníme o indexy na municipálnej úrovni. Prienikom jednotlivých faktorov (sub-indexov), z ktorých sa indexy skladajú, vytvoríme vlastný agregovaný index podnikateľského prostredia na miestnej úrovni vhodný pre podmienky Slovenskej republiky. Druhá časť analýzy pozostáva z primárneho prieskumu 16 respondentov, zo skupiny mladí a začínajúci podnikatelia. Túto skupiny tvoria fyzické osoby – podnikatelia, živnostníci, vykonávatelia slobodného povolania alebo samostatne hospodáriaci roľníci do veku 35 rokov, ktorých podnikateľská činnosť nie je vykonávaná dlhšie ako 3 roky. Daný segment sme charakterizovali na základe výsledkov Štatistického úradu a výskumov SBA, COSME a Asociácie podnikateľov.

Výsledkom našej analýzy by mala vzniknúť syntéza primárneho a sekundárneho prieskumu, ktoré vytvoria agregovaný index podnikateľského prostredia na miestnej úrovni.

2.1. Metodológia

Náš empirický prieskum bol rozdelený na dve časti. Prvá časť výskumu sa venuje sekundárnemu prieskumu už existujúcich indexov na národnej, okresnej a miestnej úrovni. Zdrojmi sú údaje štatistického úradu a hodnotenia nami skúmaných indexov. Z analýzy vybraných indexov podnikateľského prostredia a konkurencieschopnosti sme syntetizovali do jedného celku (viď. tabuľka 1) a vyseletovali ich subfaktory na vplyvy vonkajšie, (neovplyvniteľné miestnou samosprávou) a vnútorné (teda tie, ktoré samospráva má možnosť v rámci svojich kompetencií ovplyvňovať). Vnútorné faktory sme následne roztriedili do piatich pilierov. Ďalším krokom bolo vyhodnocovanie vytvorených faktorov a pilierov z dostupných dát. Druhá časť výskumu podnikateľského prostredia predstavuje spracovanie dotazníkového prieskumu, zameraného na miestne podnikateľské prostredie hodnotené podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi v meste Zvolen, so zameraním na mikro, malé a stredné podniky. Subjekty – podnikatelia boli selektovaní na základe nami zadaných kritérií. Kritériami sú: dĺžka podnikateľskej činnosti, ktorá nesmie presahovať 3 roky a vek, ktorého maximálna výška je 35 rokov. Tento segment predstavuje mladých začínajúcich podnikateľov. Počet oslovených respondentov je 50. Celkovo bolo vyplnených 16 dotazníkov, čo predstavuje návratnosť 32%.

Dotazníkový prieskum pozostával zo škálovacích otázok na stupnici 1 – 6, kde 1 je najhoršie a 6 najlepšie hodnotenie, z uzavretých a otvorených otázok. V tomto prípade sme nepoužili Likertovu stupnicu z nasledujúcich dvoch dôvodov. Prvým je zlá skúsenosť s neutrálnou odpoveďou „neviem odpovedať“, druhým dôvodom je využitie množstva dát z analýzy Regióny 21, v ktorej bola táto škála použitá, a teda sme chceli zabezpečiť možnosť synchronizovať dáta z tejto analýzy s nami získanými dátami z primárneho prieskumu. Dotazníky boli ďalej distribuované vybraným respondentom. Nakoľko neexistuje databáza podnikateľských subjektov registrovaných na základe nami zvolených kritérií, respondenti boli hľadaný dopytovaním a za pomoci sociálnych sietí. Absencia databázy podnikateľov na základe vekového zloženia nám nedovoľuje vykonať test reprezentatívnosti.

Pri oboch prieskumoch nie sú na získané dáta použité váhy. Vzhľadom na čas a komplikovanosť témy sme nepoužili žiadny štatistický nástroj na určenie váh ani expertnú pomoc pre subjektívne priradovanie váh jednotlivým faktorom. Využívame dáta, ktoré už boli vážené v jednotlivých výskumoch. Taktiež metodológia našich sekundárnych zdrojov sa líši, preto nepokladáme výsledky sekundárnej analýzy za exaktné.

V priebehu výskumu primárnych aj sekundárnych zdrojov sme komunikovali s mestom Zvolen ako aj sú štatistickým úradom. Komunikácia bola prevažne elektronická. Mesto Zvolen nezbiera žiadne dáta ani nevedie analýzy z oblasti malých a stredných podnikov alebo podnikateľského prostredia. Jednorazový výstup a zrkadlo pre skúmanú problematiku je Stratégia podpory malého a stredného podnikania v meste Zvolen na obdobie 10 rokov, z decembra 2007. Štatistický úrad nám v krátkom termíne dodal všetky dostupné dáta, ktoré sa na miestnej úrovni sledujú. Údaje však nie sú natoľko vyčerpávajúce aby dokázali vytvoriť podklad pre zhodnotenie podnikateľského prostredia.

V závere sme výsledky oboch prieskumov syntetizovali do celkového agregovaného Indexu podnikateľského prostredia na miestnej úrovni s ohľadom na názor mladých začínajúcich podnikateľov.

2.2. Tvorba indexu podnikateľského prostredia na základe sekundárnych údajov

Do sekundárneho prieskumu sme vybrali 8 indexov sledujúcich podnikateľské a konkurenčné prostredie. Indexy hodnotenia podnikateľské prostredie na národnej, regionálnej aj miestnej úrovni. Východiskové indexy pre našu analýzu sú:

- IPP – Index podnikateľského prostredia z dielne Podnikateľskej aliancie Slovenska,

- GCI – Index globálnej konkurencieschopnosti vyhodnocovaný Svetovým ekonomickým fórom,
- RCI – Index regionálnej konkurencieschopnosti uverejňovaný Európskou komisiou za účelom podpory ekonomickej výkonnosti, pre 263 regiónov EÚ na úrovni NUTS 2 vychádzajúci z metodiky GCI,
- GEDI – Globálny index podnikateľského rozvoja, ktorý spracováva Svetový inštitút pre podnikanie a rozvoj. Ide o poprednú výskumnú organizáciu zlepšujúcu poznatky o vzťahoch medzi podnikaním, ekonomickým rozvojom a blahobytom,
- DBI – Doing Business Index hodnotený Svetovou bankou,
- COO – City of Opportunity porovnáva sociálne a ekonomické zdravie 30 najvýznamnejších svetových biznis miest,
- IRPP – Index podnikateľského prostredia v regiónoch SR uskutočnený Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania,
- Otvorená samospráva – Rebríček Transparency International Slovensko.

Každý zo sledovaných indexov je jedinečný, zameriava sa na iné faktory, ktoré ovplyvňujú podnikateľské subjekty. Každý z nich je niečím špecifický. Niektoré sledované faktory sa v indexoch opakujú a tie budú tvoriť základ nášho indexu. Zhrnutie a prierez jednotlivých faktorov, ktoré sú sledované je znázornený v tabuľke 1 na nasledujúcej strane.

Na roztriedenie všetkých faktorov sme použili farebnú schému. Napriek tomu, že nemajú všetky faktory rovnaký názov, ich zložky majú podobné zameranie. Tieto faktory predstavujú sub-indexy alebo piliere, ktoré zahŕňajú množstvo menších indikátorov, ktoré nie je možné obsahovo a rozsahom spracovať do tejto práce. Ich čiastkovou analýzou a porovnávaním sme došli k týmto záverom a určili ich prieniky.

Tabuľka 1 Prierez faktorov sledovaných indexov podnikateľského prostredia

Index/ Faktor	GCI	RCI	GEDI	IRPP	IPP	DBI	OS	COO
1.	Inštitúcie	Inštitúcie	Konkurencia	Ekonomické prostredie	Vplyv podnikov na podnikateľské prostredie	Začatie podnikania	Rozpočet a zmluvy	Intelektuálny kapitál a inovácie
2.	Infraštruktúra	Infraštruktúra	Vnímanie príležitosti	Ekonomické výstupy	Legislatívny a regulačný rámec	Stavebné povolenia	Obecné podniky a investície	Technológie
3.	Makroekonomické prostredie	Makroekonomické prostredie	Cultural Support	Legislatíva	Makroekonomické faktory	Dostupnosť elektrickej energie	Dotácie a granty	Doprava a infraštruktúra
4.	Zdravie a primárne vzdelanie	Zdravie a primárne vzdelanie	Sieťovanie	Verejná správa	-	Registrácia majetku	Prístup k informáciám	Zdravie, bezpečnosť a ochrana
5.	Vyššie vzdelanie a tréning	Vyššie vzdelanie a tréning	Start-up Skills	Infraštruktúra	-	Získanie bonity	Účasť verejnosti na rozhodovaní	Jednoduchosť podnikania
6.	Efektívnosť na trhu tovarov	Efektívnosť na trhu tovarov	Príležitosti pre Start-up	Technológie	-	Ochrana menšinových investorov	Verejné obstarávanie	Demografia a obyvateľnosť
7.	Efektívnosť na trhu práce	Efektívnosť na trhu práce	Ľudský kapitál	Ľudské zdroje	-	Platenie daní	Etika a konflikt záujmov	Bývanie
8.	Rozvoj finančného trhu	Technologická pripravenosť	Inovácia produktov	Vzdelávanie	-	Cezhraničné obchodovanie	Predaj a prenájom majetku	Kvalita života
9.	Technologická pripravenosť	Veľkosť trhu	Inovácie procesov	-	-	Vymáhateľnosť zmlúv	Územné plánovanie a stavebný úrad	Atraktivita prostredia
10.	Veľkosť trhu	Kvalita podnikania	Technologický sektor	-	-	Riešenie insolventnosti	Byty a sociálne zariadenia	Zaradenie seniorov
11.	Kvalita podnikania	Inovácie	Rizikový kapitál	-	-	Regulácia trhu práce	Personálna politika	Ekonomická výkonnosť
12.	Inovácie	-	Rýchly ekonomický rast	-	-	-	-	
13.	-	-	Prijatie rizika	-	-	-	-	

14.	-	-	Internacionalizácia	-	-	-	-	
-----	---	---	---------------------	---	---	---	---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Spoločné resp. podobné faktory sú v tabuľke farebne rozlíšené. Niektoré faktory sa zhodujú len čiastočne, niektoré sú tvorené z dvoch príbuzných faktorov. Červenou farbou sme označili vonkajšie vplyvy na podnikateľské prostredie na miestnej úrovni. Predstavujú ich makroekonomické prostredie a legislatíva, na ktoré má veľký vplyv členstvo v Európskej únii. Oba faktory vychádzajú v hodnoteniach podnikateľského prostredia Slovenskej republiky negatívne, a aj keď sú mimo kompetencií miestnych orgánov, musíme ich pri hodnotení podnikateľského prostredia na miestnej úrovni brať do úvahy.

V nasledujúcej tabuľke sú tieto faktory rozdelené do pilierov, ktoré tvoria základ nášho Indexu podnikateľského prostredia na miestnej úrovni

Tabuľka 2 Index podnikateľského prostredia mesta zostrojený na základe sekundárneho prieskumu

Vnútorne vplyvy					Vonkajšie vplyvy	
Ekonomický	Start Business	Miestna samospráva	Infraštruktúra	Ľudské zdroje	Legislatíva	Makro-prostredie
Efektívnosť na trhu tovarov	Kvalita podnikania	Otvorená samospráva	Infraštruktúra	Vyššie vzdelanie a tréning	Legislatívny a regulačný rámec	Makroekonomické prostredie
Efektívnosť na trhu práce	Start-up skills		Dostupnosť elektrickej energie	Ľudský kapitál	Vymáhateľnosť zmlúv	Makroekonomické faktory
Ekonomické výstupy	Príležitosti pre Start-upy		Doprava a infraštruktúra	Ľudské zdroje	Regulácia trhu práce	Cezhraničné obchodovanie
Rýchly ekonomický rast	Začatie podnikania		-	Personálna politika	Legislatíva	-
Ekonomická výkonnosť	Prístup k informáciám		-	-	-	-
Ekonomické prostredie	Verejné obstarávanie		-	-	-	-

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ekonomický pilier – predstavuje výkonnosť miestnej ekonomiky. Sledovaním vývoja celého piliera a jednotlivých faktorov, slúži na predikciu ďalšieho vývoja ekonomiky.

Start business – pilier predstavuje situáciu, resp. podmienky pre začatie podnikania v sledovanom meste. Hodnotí schopnosť prostredia ponúknuť zdravé konkurenčné prostredie pre podnikanie.

Miestna samospráva – pilier sleduje kvalitu miestnej samosprávy, v rámci výkonu ľudského faktora, hodnoty, transparentné a férové konanie v rámci podnikateľského prostredia a voči podnikateľom samotným.

Infraštruktúra – pilier zahŕňa ako „hard“ tak aj „soft“ infraštruktúru. Tam kde je kvalitná infraštruktúra prúdia aj investície. Regióny Slovenska sú toho ukázkovým príkladom, kde spolu so slabnúcou dopravnou infraštruktúrou klesá kvalita a kvantita ďalších súčasti infraštruktúry – občianska vybavenosť, služby, technická infraštruktúra. atď..

Ľudské zdroje – tento pilier predstavuje jeden zo základných výrobných faktorov. Stav dostupnej pracovnej sily v oblasti je silný faktor umiestnenia podnikateľského subjektu, najmä v špecializovaných aktivitách.

Pilier miestna samospráva je v tomto prípade prázdny, nakoľko v sledovaných indexoch nenachádzame prienik faktorov spadajúcich pod tento pilier. Stotožňujeme sa s názorom skupiny autorov (Easterly and Levine, 2003; McGuinness, 2007; Acemoglu and Robinson, 2008; Chanda and Dalgaard, 2008), ktorí pripisujú inštitúciám verejnej správy veľkú úlohu v dlhodobom ekonomickom rozvoji. Dobré inštitúcie vytvárajú dobré podnikateľské prostredie a zrýchľujú ekonomický rast. Preto do piliera miestna samospráva zaraďujeme celý index „Otvorená samospráva“ od Transparency International Slovensko, vynímajúc faktory, ktoré sú použité v zvyšných pilieroch.

Jedným z našich cieľov bolo kvantifikovať za pomoci získaných dát podnikateľské prostredie na miestnej úrovni. Počas skúmania a zbierania dát sme narazili na nedostatok údajov na miestnej úrovni. Po konzultácii s mestom Zvolen sme prišli k záveru, že v podmienkach Slovenskej republiky nie je možné vytvoriť exaktný model indexu podnikateľského prostredia na miestnej úrovni, ktorý by čerpal zo sekundárnych zdrojov – databáz Štatistického úradu, jednotlivých ministerstiev, agentúr alebo iných verejných subjektov. Samotné mestá nevedú vlastné trvalé a každoročne sa opakujúce prieskumy a teda nedisponujú dátami potrebnými pre vytvorenie modelu. Nami vytvorený model teda ponúka len teoretický pohľad na hodnotenie podnikateľského prostredia. Aplikácia, kvôli absencii dát, nie je možná, model preto nie je úplný. Jeho jednotlivé piliere by v rámci primárneho prieskumu mali obsahovať vyčerpávajúcejšie a kvalitatívne vyhovujúcejšie údaje, oproti nášmu prototypu. Nakoľko model pozostáva z indexov, ktoré merajú podnikateľské prostredie aj na vyššej úrovni, nie je možné aplikovať výsledky týchto indexov a kvantifikovať náš výstup. Metodiky používané pri hodnotení sa taktiež líšia, výsledok by bol preto veľmi skreslený a neposkytol by relevantnú informáciu. V prípade záujmu samospráv však považujeme tento výstup za vhodný model pre doplnenie a využitie v praxi.

Pre možnosť ďalšieho skúmania tejto problematiky sme jednotlivé faktory tvoriace prienik nami sledovaných indexov zadefinovali nasledovne. Vybrané faktory tvoria: infraštruktúra, ľudský kapitál, ekonomická výkonnosť, technológie, inovácie a podmienky pre podnikanie. Analýza faktorov, ktoré tvoria jednotlivé indexy, nám priniesla o niečo hlbšie poznatky o ich zložení. Čiastkovo obsahujú vplyvy rôznych oblastí podnikateľského prostredia. K vybraným prienikom preto doplníme aj čiastkové prieniky, ktoré predstavujú: miestna samospráva, kvalita života a prostredie sledovaného mesta/obce. Zhrnutie vybraných faktorov potrebných na vyhodnotenie podnikateľského prostredia mesta, vyselektovaných na základe sekundárneho prieskumu vybraných indexov podnikateľského prostredia, sa nachádza v tabuľke 3.

Tabuľka 3 Faktory ovplyvňujúce podnikateľské prostredie na miestnej úrovni

Vnútorne faktory	Vonkajšia faktory
Infraštruktúra	Makroekonomické prostredie
Ľudský kapitál	Legislatíva
Ekonomická výkonnosť	
Technológie	
Inovácie	
Podnikateľské prostredie	
Miestna samospráva	
Kvalita života	
Prírodné prostredie	

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3. Dotazníkový prieskum o kvalite podnikateľského prostredia v meste Zvolen na segmente mladých začínajúcich podnikateľov

Druhá časť analýzy je zameraná na prieskum vo vybranom segmente podnikateľských subjektov. Dotazníkový prieskum pozostáva z 35 základných otázok, ktoré sú zahrnuté do indexu podnikateľského prostredia (príloha 1), doplnujúcich otázok a identifikátorov respondentov (príloha 2). Otázky sú postavené tak, aby zapadli do pilierového systému a syntézou so sekundárnym prieskumom vytvorili agregovaný index podnikateľského prostredia. Nakoľko sa nám nepodarilo naplniť čiastkový cieľ kvantifikácie indexu zo sekundárnych zdrojov, experimentálne vyhodnotíme dotazníkový prieskum, ktorý sme uskutočnili v meste Zvolen na vzorke 16. respondentov spĺňajúcich kritériá - segment mladí

začínajúci podnikatelia. Keďže neexistuje databáza, ktorá by podnikateľov evidovala podľa roku narodenia alebo dĺžky podnikania, museli sme za pomoci sociálnych sietí a priamym opytovaním vyhľadať vhodných respondentov.

Nakoľko primárny prieskum bol doplnkom sekundárneho prieskumu, neobsahuje tak vyčerpávajúce množstvo faktorov, ako by bolo možné zakomponovať. Syntéza oboch prieskumov by priniesla hodnovernejší a presnejší obraz podnikateľského prostredia. V tabuľke 4 sa nachádzajúce vyhodnotené faktory dotazníkového prieskumu zaradené do jednotlivých pilierov podnikateľského prostredia mesta.

Tabuľka 4 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Pilier	Faktor	Hodnota
Ekonomický		3,06
	Ziskovosť podniku	3,25
	Kúpna sila spotrebiteľov	3,06
	Rozvojový potenciál mesta	4,38
	Bariéry rozvoja podnikania	3,75
	Daň z pozemkov	3,13
	Daň zo stavieb na bývanie a drobné stavby	2,5
	Daň za priemyselné stavby	2,69
	Daň zo stavieb na ostatné podnikanie a zárobkovú činnosť	2,63
	Daň za využívanie verejného priestranstva	2,38
	Poplatok za odpady	2,86
Start business		2,73
	Skúsenosť s korupciou pri rozbiehaní podnikania	4,31
	Znalosť o podpore podnikateľskej činnosti na národnej úrovni	2,31
	Znalosť o podpore podnikateľskej činnosti na miestnej úrovni	1,94
	Elektronická komunikácia s miestnymi úradmi	2,36
	Dostupnosť informácií	2,86
	Dostupnosť podnikateľských priestorov	2,75
	Byrokracia	2,75
	Podmienky pre rozvoj Start-upov	2,53

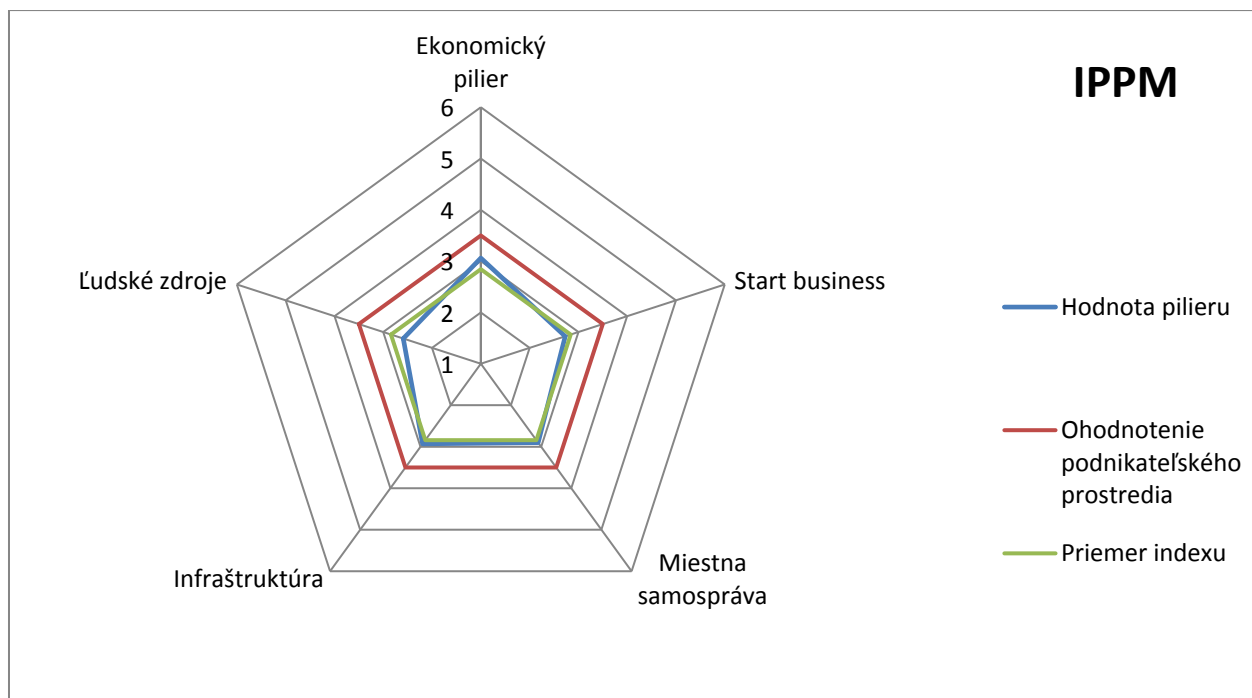
Miestna samospráva		2,90
	Komunikácia s miestnymi úradmi	2,94
	Práca orgánov miestnej samosprávy na rozvoji podnikateľského prostredia	2,56
	Reálne kroky k zlepšovaniu podnikania v meste	2,38
	Korupcia	4,13
	Vplyv úradov na podnikateľskú činnosť	2,5
Infraštruktúra		2,93
	Dopravná infraštruktúra	3,69
	Dostupnosť parkovacích miest	2,13
	Výška poplatku za parkovacie miesta	1,94
	Služby	3,94
Ľudské zdroje		2,59
	Kvalita žiadateľov o zamestnanie	2,69
	Kvalita absolventov	2,44
	Mzdové očakávania	2,69
	Kvalita pracovnej sily	2,69
	Kvalita zamestnancov miestnych úradov	2,44
Ohodnotenie podnikateľského prostredia		3,5

Zdroj: vlastné spracovanie

Grafické vyhodnotenie primárneho prieskumu sa nachádza v nasledujúcom grafe. Hodnoty z prieskumu, teda hodnoty jednotlivých pilierov, sú znázornené modrým päťuholníkom. Najvyššie hodnoty získal ekonomický pilier, ako najslabšiu časť podnikateľského prostredia vidia ľudské zdroje. Celkové ohodnotenie podnikateľského prostredia z primárneho prieskumu predstavuje červený päťuholník. Ani jeden z pilierov podnikateľského prostredia neprekračuje záverečné ohodnotenie prostredia respondentmi. Z tohto usudzujeme, že samotný primárny prieskum neobsahuje všetky faktory, na základe ktorých mladí začínajúci podnikatelia posudzujú podnikateľské prostredie. Pri ďalšom skúmaní a prieskume je potrebné vziať do úvahy výsledky prieniku faktorov sekundárnej analýzy a rozšíriť tým primárny prieskum.

Najlepšie hodnotenie spomedzi všetkých faktorov dosiahol „rozvojový potenciál mesta“. Naopak najhoršie hodnotenie má „výška poplatku za parkovacie miesta“ a „znalosť o podpore podnikanie na miestnej úrovni“. Mladí podnikatelia vidia rozvoj a perspektívu

v skúmanom meste, no nemajú informácie o tom, že existujú nástroje na podporu podnikania na miestnej úrovni alebo ich mesto nepropaguje. V tomto prieniku vidíme spätnú väzbu, pre miestnu samosprávu. Zvýšenie informovanosti a zlepšovanie spolupráce, vytváranie podmienok pre začínajúcich podnikateľov môže viesť k rýchlejšiemu a stabilnejšiemu rozvoju mesta.

Graf 1 Index podnikateľského prostredia mesta Zvolen na základe dotazníkového prieskumu

Týmto výstupom sme ukončili prípravu pre tvorbu agregovaného indexu podnikateľského prostredia mesta. V nasledujúcej kapitole zlúčime nadobudnuté výsledky analýz do prehľadného celku a zhodnotíme výstup našej práce s možnosťou aplikovať ho priamo, v podmienkach Slovenskej republiky na miestnej úrovni.

3. AGREGOVANÝ INDEX PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA MESTA

Výsledkom nášho výskumu je Index podnikateľského prostredia mesta, ktorý vznikol syntézou dvoch sub-indexov z primárneho a sekundárneho prieskumu. Náš model preto predstavuje teoretický základ a odporúčanie pre ďalší výskum sledovanej oblasti.

V nasledujúcich pilieroch sú syntetizované a substituované faktory, ktoré sa v oboch prieskumoch podobajú alebo zhodujú. Faktory predstavujú podmnožiny otázok a oblastí, ktoré sledujú špecifické oblasti.

Tabuľka 5 Agregovaný Index podnikateľského prostredia mesta

Vnútorne vplyvy					Vonkajšie vplyvy	
Ekonomický	Start Business	Miestna samospráva	Infraštruktúra	Ľudské zdroje	Legislatíve	Makro-prostredie
Ekonomické prostredie	Kvalita podnikania	<i>Index Otvorená samospráva</i>	Infraštruktúra	Vyššie vzdelanie a tréning	Legislatívny a regulačný rámec	Makroekonomické prostredie
Ekonomické výstupy	Start-upy	Miestna samospráva	Dostupnosť elektrickej energie	Ľudský kapitál	Vymáhateľnosť zmlúv	Makroekonomické faktory
Miestne dane a poplatky	Podmienky pre podnikanie	Kvalita úradov	Doprava a infraštruktúra	Kvalita pracovníkov verejnej správy	Regulácia trhu práce	Cezhraničné obchodovanie
Ekonomický rast	Komunikácia	Podpora podnikania	Mäkká infraštruktúra	Kvalita absolventov	Legislatíva	Trh práce
Rozvojový potenciál	Prístup k informáciám	Korupcia	Sieť služieb	Kvalita života	Daňové a odvodové zaťaženie-	-
Kúpna sila	Verejné obstarávanie	Byrokracia	-	-	-	-
-	Inovácie	-	-	-	-	-
-	Technológie	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastné spracovanie

V agregovanom indexe nám vychádza počet faktorov v jednotlivých pilieroch približne rovnaký. V teoretickej rovine, v ktorej náš agregovaný index ostáva, vieme faktory zredukovať, nakoľko niektoré z nich obsahujú veľmi podobné zdroje dát.

Pre ďalší rozvoj nášho indexu, by boli potrebné expertné konzultácie, spolupráca so samotnými miestnymi samosprávami a organizáciami súkromného sektora. Náš agregovaný index nie je kompletný. Teoreticky sa nám podarilo zhrnúť poznatky a vybraných indexoch.

Prienikom indexov GCI, RCI, GEDI, IRPP, IPP, DBI, OS a COO vytvoriť sub-index spoločných sledovaných znakov. Každý z nich je jedinečný a viac zameraný na inú oblasť podnikateľského prostredia. Všetky však obsahujú spoločné faktory, ktoré sa nám podarilo analyzovať. Vďaka nim sme zostavili dotazníkový prieskum, ktorý sme následne experimentálne aplikovali na segment mladých začínajúcich podnikateľov v meste Zvolen. Spojením týchto dvoch analýz vznikol komplexný agregovaný Index podnikateľského prostredia mesta.

ZÁVER

Ovplyvňovať podnikateľské prostredie na národnej úrovni je úlohou štátu, nami zvolených zástupcov. Slovensko podporuje veľké zahraničné investície o čom svedčí naše prvenstvo vo výrobe automobilov. Rebríčky a organizácie vyhodnocujú podnikateľské prostredie za nás. V niektorých parametroch zaostávame, v niektorých držíme krok s vyspelejšími krajinami a v niektorých negatívnych ukazovateľoch, bohužiaľ, dosahujeme prvé priečky. To však neznamená, že systém nemôže pracovať zdola nahor.

Naším cieľom bolo vytvoriť komplexný index, za pomoci ktorého by bolo možné na území Slovenskej republiky hodnotiť všetky mestá. Za pomoci sekundárneho prieskumu sa nám podarilo vytvoriť prienik viacerých indexov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Avšak narazili sme na väčší problém, ako sme očakávali. Štatistické dáta na miestnej úrovni nie sú dostupné v takom množstve a charakte, aby kvalitatívne postačovali na zhodnotenie podnikateľského prostredia. Týmto krokom sme chceli odľahčiť miestne samosprávy.

Náš primárny prieskum, ktorý mal dopĺňať údaje získané sekundárnym prieskumom nepokrýva celý záber faktorov, ktoré na miestnej úrovni na podnikateľské prostredie vplývajú. Experimentálne sme oba prieskumy chceli aplikovať na mesto Zvolen. Kvôli nedostatku disponibilných dát sme sekundárny prieskum nemohli otestovať v praxi. To sa nám podarilo len primárnym prieskumom. V závere sme oba modely syntetizovali do jedného celku a vytvorili prototyp agregovaného Indexu podnikateľského prostredia mesta. Tento IPPM však potrebuje dopracovať. Jednotlivé faktory, ktoré vznikli prienikmi sekundárnej a primárnej analýzy je potrebné rozložiť a doplniť.

Systém hodnotenia podnikateľského prostredia miest je vo vyspelejších krajinách zavedený, či už na národnej alebo nadnárodnej úrovni. V dobe, kedy sa aj slovenské mestá adaptujú na trendy kultúrneho/kreatívneho rozvoja, konceptov smart city, start-upových centier a pod., sa nám zdá myšlienka vytvorenia jednotného meradla pre Slovenské mestá atraktívna. Veríme, že naša práca bude slúžiť pre ďalších záujemcov o túto oblasť a v budúcnosti sa nám ju podarí zdokonaľiť a aplikovať v praxi.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Cities of Opportunity index 2016, PwC
2. Doing Business 2017, About Doing Business,
<http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Chapters/DB17-About-Doing-Business.pdf>
3. EU Regional Competitiveness Index 2013, European Commision
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf
4. European Rating Agency, Rating of municipalities, 2017
http://www.euroratings.co.uk/index.php?option=com_content&view=article&id=87%3Arating-municipalit&catid=42%3Atypy-ratingov&Itemid=27&lang=en
5. GEDI, Global Entrepreneurship INDEX 2017, The Global Entrepreneurship and Development Institute
6. JENČÍKOVÁ Š., 2007 Kritériá hodnotenia podnikateľského prostredia, Ekonomická fakulta TU v Košiciach, príspevok časťou projektu VEGA 1/2557/05
<http://www3.ekf.tuke.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Jencikova.pdf>
7. JURÍČKOVÁ, V. et al. 2006. Podnikateľské prostredie a firemné stratégie. Bratislava: Ekonomický ústav SAV, 2006, 172 s. ISBN 80-7144-154-6
8. PAS, Index podnikateľského prostredia, 2017
9. PAS, 2015, Ekonomiku na Slovensku najviac sužuje korupcia, byrokracia a zle fungujúci štát, preto zaostáva za susedmi
http://alianciapas.sk/category/pravidelne_aktivity/sprava_o_globalnej_konkurencieschopnosti/page/3/
10. PAS, GCI 2014 – 2015 <http://alianciapas.sk/wp-content/uploads/2015/06/02-WEF-koment-2015.pdf>
11. PAS, Konkurencieschopné regióny 21, analýza hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi okresmi SR, <http://www.regiony21.sk/vystupy/publikacia/KR21kap4.pdf>
12. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Zvolen na obdobie 2014 – 2020
13. Stratégia podpory malého a stredného podnikania v meste Zvolen na obdobie 10 rokov, 2007
14. Štatistický úrad Slovenskej Republiky
15. SYNEK, M., KISLINGEROVÁ, E., 2010, Podniková ekonomika, Prah: C.H.Beck, 2010, 498s., ISBN 978-80-7400-336-3

16. TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO, 2016, Slovensko kleslo v indexe korupcie o dve miesta
<http://www.transparency.sk/?s=index+vn%C3%ADmania+korupcie&x=0&y=0>
17. TRANSPARENCY INTERNATIONAL, Corruption Perception Index 2016,
<https://www.transparency.org/cpi2015/#results-table>
18. TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO, Otvorená samospráva 2016, Hodnotenie transparentnosti 100 najväčších miest a 8 žúp
<https://samosprava.transparency.sk/profile/M098/2016>
19. Regional studies, Regional Studies Association, October 2014, Volume 48 Number 10, ISSN0034-3404
20. WORLD ECONOMIC FORUM, GCI report 2014 – 2015,
<https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2014-2015>

PRÍLOHY

Príloha 1 Dotazníkový prieskum

#	Otázka	Hodnotenie
1.	Ako hodnotíte ziskovosť Vášho podnikania?	1 – 6
2.	Ako hodnotíte kúpnu silu spotrebiteľov?	1 – 6
3.	Aký má podľa Vás mesto Zvolen potenciál na svoj celkový rozvoj?	1 – 6
4.	Vidíte bariéry pre rozvoj Vášho podnikania v meste Zvolen?	1 – 6
5.	Ako vnímate výšku dane z pozemkov?	1 – 6
6.	Ako vnímate výšku dani zo stavieb na bývanie a drobných stavieb?	1 – 6
7.	Ako vnímate výšku dane za priemyselné stavby?	1 – 6
8.	Ako vnímate výšku dani zo stavieb na ostatné podnikanie a zárobkovú činnosť?	1 – 6
9.	Ako vnímate výšku dani za užívanie verejného priestranstva?	1 – 6
10.	Ako vnímate výšku poplatkov za odpady?	1 – 6
11.	Stretli ste sa s korupciou pri začatí svojej podnikateľskej činnosti?	1 – 6
12.	Ak áno, pristúpili ste k úplatku?	Áno/Nie
13.	Poznáte formy podpory podnikateľskej činnosti na národnej úrovni (zo strany štátu)?	1 – 6
14.	Ste oboznámený s formami podpory podnikateľskej činnosti zo strany mesta?	1 – 6
15.	Využili ste niektorú z foriem podpory podnikateľskej činnosti na miestnej úrovni?	Áno/Nie
16.	Činnosť úradov ovplyvňuje vaše podnikanie...	1 – 6
17.	Aká je ponuka podnikateľských priestorov v meste Zvolen?	1 – 6
18.	Stretli ste sa s korupciou počas Vašej podnikateľskej činnosti?	Áno/Nie
19.	Pokiaľ áno, pristúpili ste k úplatku?	Áno/Nie
20.	Ako vnímate byrokráciu na úradoch v meste Zvolen?	1 – 6
21.	Ako hodnotíte komunikáciu s miestnymi úradmi?	1 – 6
22.	Ako hodnotíte dostupnosť informácií na miestnych úradoch?	1 – 6
23.	Ako hodnotíte elektronickú komunikáciu s miestnymi úradmi?	1 – 6

24.	Ako hodnotíte prácu predstaviteľov (primátorka a zastupiteľstvo) pri rozvoji podnikateľského prostredia?	1 – 6
25.	Vnímate zo strany Mesta reálne kroky k zlepšeniu podnikania v meste Zvolen?	1 – 6
26.	Ako hodnotíte kvalitu dopravnej infraštruktúry v meste Zvolen?	1 – 6
27.	Ako hodnotíte dostupnosť parkovacích miest?	1 – 6
28.	Výška poplatkov za parkovacie miesta je podľa Vášho názoru	1 – 6
29.	Ako ovplyvňujú poplatky za tieto parkovacie miesta Vašu činnosť?	Negatívne/N eovplyvňujú/ Pozitívne
30.	Ako hodnotíte dostupnosť služieb v meste Zvolen?	1 – 6
31.	Ako hodnotíte kvalitu žiadateľov o zamestnanie?	1 – 6
32.	Ako hodnotíte kvalitu absolventov stredných a vysokých škôl?	1 – 6
33.	Mzdové očakávania uchádzačov sú?	1 – 6
34.	Aká je dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily?	1 – 6
35.	Ako hodnotíte kvalitu pracovníkov na miestnych úradoch?	1 – 6

Príloha 2 Identifikátory

#	Identifikátor	Odpoveď
1.	Pohlavie	Muž/Žena
2.	Doba podnikania	Do 1 rok, 1. rok, 2. rok, 3. rok
3.	Forma podnikania	FO – živnostník, poľnohosp. činnosť, osobitný predpis, iné - PO
4.	Počet zamestnancov	0 – 10, 11 – 20, 21 – 50, 51 – 250
5.	Odvetvie podnikateľského sektora	Poľnohospodárstvo, ťažký/l'ahký priemysel, stavebníctvo, obchod, doprava, služby, cestovný ruch, iné